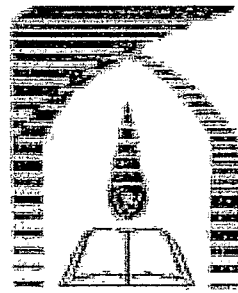

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دانشگاه تربیت مدرس

دانشکده هنر و معماری

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد کارگردانی نمایش

زندگی و آثار یک زن بازیگر در تئاتر ایران، هما روستا

پروژه عملی:

کارگردانی نمایش لاموزیکا

افسانه نوری

استاد راهنمای نظری:

دکتر محمدرضا خاکی

استاد راهنمای عملی:

دکتر مسعود دلخواه

۱۳۸۷ / ۷ / ۱۵

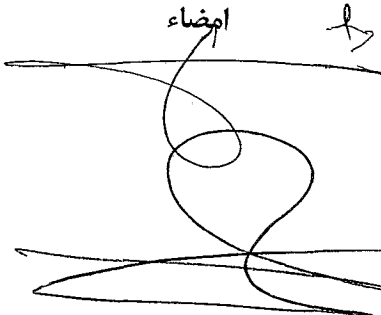

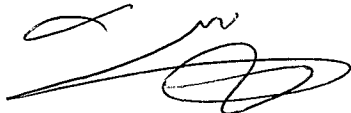
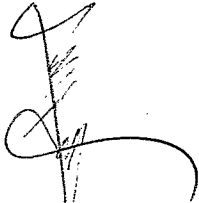

خرداد ۱۳۸۷

۴۶۹۴۱

کتابخانه تخصصی کارگردانی نمایش

تأیید اعضای هیات داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیئت داوران نسخه نهایی پایان نامه خانم افسانه نوری تحت عنوان: «زندگی و آثار یک زن بازیگر در تئاتر ایران، هما روستا - پروژه عملی: کارگردانی نمایش «لاموزیکا»» را از نظر فرم و محتوی بررسی نموده و پذیرش آنرا برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می کنند.

اعضای هیات داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضاء
۱- استاد راهنما (نظری)	دکتر محمدرضا خاکی	استادیار	
۲- استاد راهنما (عملی)	دکتر مسعود دلخواه	استادیار	
۳- استاد مشاور			
۴- نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر مهدی حامد سقاییان	استادیار	
۵- استاد ناظر	دکتر احمد کامیابی مسک	استادیار	
۶- استاد ناظر	دکتر مهدی حامد سقاییان	استادیار	

۱۳۸۷ / ۷ / ۱۵

دستورالعمل حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهشهای علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیات علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهشهای علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرحهای تحقیقاتی که با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد ذیل را رعایت نمایند:

ماده ۱- حقوق مادی و معنوی پایان‌نامه‌ها / رساله‌های مصوب دانشگاه متعلق به دانشگاه است و هرگونه بهره‌برداری از آن باید با ذکر نام دانشگاه و رعایت آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مصوب دانشگاه باشد.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه / رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و استاد راهنما مسئول مکاتبات مقاله باشد. تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه / رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب حاصل از نتایج پایان‌نامه / رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی دانشگاه باید با مجوز کتبی صادره از طریق حوزه پژوهشی دانشگاه و بر اساس آئین‌نامه‌های مصوب انجام می‌شود.

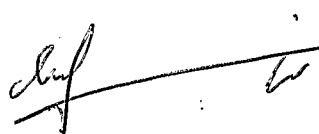
ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه / رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق حوزه پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این دستورالعمل در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۱۳۸۴/۴/۲۵ در شورای پژوهشی دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا است و هرگونه تخلف از مفاد این دستورالعمل، از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری می‌شود.

نام و نام خانوادگی

امضاء

لف نوری
استاد نوری

لف نوری

بسمه تعالی

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱ در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲ در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه)، عبارت ذیل را چاپ کند:

کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد / رساله دکتری نگارنده در رشته
که در سال در دانشکده دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی سرکار خانم / جناب
آقای دکتر ، مشاوره سرکار خانم / جناب آقای دکتر و مشاوره سرکار
خانم / جناب آقای دکتر از آن دفاع شده است.

ماده ۳ به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴ در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵ دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تأمین نماید.

ماده ۶ اینجانب دانشجوی رشته مقطع تمهد فوق

و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی: آیت نوری

تاریخ و امضا:

این پایان نامه تقدیم می شود به همسرم آقای محمدمین زمانی که در
تمام مراحل مرا یاری کرد.

از خانم هما روستا که وقت و انرژی برای جلسات متعدد گفت و گو در اختیار من
قرار دادند و از هیچ کمکی دریغ نکردند، از صمیم قلب سپاسگزارم.

از گلناز فرمانی و محمدرضا نجفی بابت زمان طولانی که در طول تمرین های
پروژه ی عملی در اختیار من گذاشتند صمیمانه سپاسگزارم.

از دوست عزیزم آزاده گنجه که زحمت ترجمه ی چکیده ی این پایان نامه را
برعهده گرفت نیز سپاسگزارم.

چکیده

این پایان نامه در دو فصل تهیه و تنظیم شده است.

در فصل اول با عنوان زنان در تئاتر ایران سعی شده است تا مخاطب با تاریخچه ای از نخستین فعالیت های نمایشی زنان ایرانی از دوران باستان تا آغاز بازیگری زنان در تئاتر غربی آشنا شود. این فصل شامل بخش های مختلفی همچون ریشه های حضور زنان در آیین ها و نمایش های ایرانی، ورود تئاتر به ایران و نقش زن ایرانی، حضور زنان در تئاتر ایران و زنان بازیگر ایران می باشد.

در این بخش ها سعی شده است روند تغییر آیین ها و بازی های نمایشی زنانه از دوران باستان تا دوران قاجار و پس از آن دوران پهلوی بررسی شود که این بررسی همراه با ارائه جزئیات تاریخی و تأثیرات اجتماعی و فرهنگی بر فعالیت های زنان می باشد.

در فصل دوم با عنوان زندگی و آثار هما روستا، سعی شده است تا اطلاعات جامعی درباره ی زندگی و فعالیت های هنری خانم هما روستا ارائه شود. این فصل شامل بخش های سالشمار، فعالیت ها، گفت و گو و بریده جراید می باشد.

در بخش گفت و گو با خانم هما روستا نگارنده سعی کرده است علاوه بر ارائه ی زندگینامه ای شخصی و کامل، اطلاعاتی درباره ی شیوه ی بازیگری و کارگردانی و تجربیات ایشان در این زمینه ها در اختیار مخاطب قرار دهد.

واژگان کلیدی: زنان تئاتر ایران - هما روستا - زندگی و آثار (۱۳۲۵ ت).

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	مقدمه
۷.....	فصل اول- زنان در تئاتر ایران.....
۸.....	۱-۱- حضور زنان در آیین ها و نمایش های ایرانی
۸.....	۱-۱-۱- رقص
۱۱.....	۱-۱-۲- قصه گویی
۱۲.....	۱-۱-۳- تعزیه ی زنانه.....
۱۴.....	۱-۱-۴- بازی های شادی آور و زنان تقلید چی
۱۷.....	۱-۱-۵- مخالفت با فعالیت تئاتری زنان و حضور مردان زن پوش
۲۵.....	۲-۱- ورود تئاتر به ایران و نقش زن ایرانی.....
۲۵.....	۱-۲-۱- زن ایرانی در دوره های قاجاریه و مشروطه
۳۵.....	۱-۲-۲- آشنایی ایرانیان با تئاتر غربی و سهم زنان
۳۸.....	۱-۲-۳- نمایشنامه نویسان مشروطه و مضامین مربوط به زنان در آثار آنها.....
۴۲.....	۱-۲-۴- تئاتر مشروطه و عدم حضور زنان
۴۴.....	۱-۳-۱- حضور زنان در اجرای نمایشنامه های غربی.....
۴۴.....	۱-۳-۱- زن ایرانی، تماشاگر تئاتر؟!
۴۸.....	۱-۳-۲- تئاتر دوره رضا شاه و آغاز حضور زنان.....
۵۳.....	۱-۳-۳- گروه های نمایشی در ایران.....
۵۴.....	۱-۳-۳-۱- گروه نمایشی انجمن اخوت
۵۴.....	۱-۳-۳-۲- شرکت علمیه فرهنگ.....

- ۵۵..... ۳-۳-۳-۱- تئاتر ملی
- ۵۵..... ۴-۳-۳-۱- کمدی ایران
- ۵۶..... ۵-۳-۳-۱- کمدی اخوان
- ۵۶..... ۶-۳-۳-۱- کمدی موزیکال
- ۵۷..... ۷-۳-۳-۱- ایران جوان
- ۵۷..... ۴-۱- زنان بازیگر ایران
- ۵۷..... ۱-۴-۱- زنان ارمنی بر صحنه تئاتر ایران
- ۶۶..... ۲-۴-۱- زنان مسلمان ایرانی بر صحنه ی تئاتر
- ۷۵..... فصل دوم- زندگی و آثار هما روستا
- ۷۶..... ۱-۲- سالشمار
- ۸۰..... ۲-۲- فعالیت ها
- ۸۰..... ۱-۲-۲- فعالیت های تئاتری
- ۸۰..... ۱-۱-۲-۲- بازیگری
- ۸۱..... ۲-۲- ۲-۱- کارگردانی
- ۸۲..... ۳-۱-۲-۲- نمایشنامه خوانی
- ۸۲..... ۲-۲-۲- فعالیت های سینمایی (بازیگری)
- ۸۶..... ۳-۲-۲- فعالیت های تلویزیونی
- ۸۶..... ۱-۳-۲-۲- بازیگری تله تئاتر
- ۸۷..... ۲-۳-۲-۲- بازیگری سریال
- ۸۸..... ۳-۲- گفت و گو با هما روستا
- ۸۸..... ۱-۳-۲- دوران کودکی در ایران و مسکو

۹۸.....	۲-۳-۲- دوران جوانی و آغاز تحصیل در رشته ی تئاتر
۱۱۳.....	۳-۳-۲- بازگشت به ایران
۱۱۸.....	۴-۳-۲- آغاز کار تئاتر در ایران
۱۲۷.....	۵-۳-۲- ازدواج با حمید سمندریان
۱۳۵.....	۶-۳-۲- دوران انقلاب
۱۴۰.....	۷-۳-۲- بازی در تلویزیون
۱۴۲.....	۸-۳-۲- بازی در سینما
۱۵۴.....	۹-۳-۲- شیوه ی بازیگری در سینما
۱۶۰.....	۱۰-۳-۲- هم بازی های تئاتری و سینمایی با نگاه ویژه به بازیگران زن
۱۶۳.....	۱۱-۳-۲- شیوه ی نزدیک شدن به نقش
۱۶۶.....	۱۲-۳-۲- کارگردانی تئاتر
۱۷۴.....	۱۳-۳-۲- مشکلات کارگردانی از متن تا اجرا
۱۷۷.....	۱۴-۳-۲- شیوه ی کارگردانی
۱۸۵.....	نتیجه گیری
۱۸۹.....	منابع و مآخذ
۱۹۴.....	گزارش کار عملی
۱۹۹.....	ضمائم
۲۰۰.....	تصاویر فصل اول
۱۹۷.....	تصاویر فصل دوم
۲۰۹.....	چکیده انگلیسی

مقدمه

تعریف موضوع

در این تحقیق در ابتدا درباره ی جایگاه زنان در تئاتر ایران و سابقه ی ورود زنان به تئاتر در ایران و همین طور برخورد جامعه با زنان تئاتری بررسی هایی انجام شده است. در مرحله ی دوم با توجه به این که خانم هما روستا در رشته ی بازیگری و همین طور کارگردانی سال ها تجربه دارد، بررسی زندگی ایشان و سیری که برای دسترسی به یک شیوه ی مشخص کار طی کرده اند، می تواند برای بسیاری دانشجویان و محققان رشته ی تئاتر مفید باشد. هم چنین در این تحقیق تلاش هایی که بازیگران زن (که یکی از آنان هما روستا است) برای به دست آوردن جایگاه خود در جامعه انجام داده اند بررسی شده است.

اهمیت موضوع

با توجه به این زنان همواره در طول تاریخ تئاتر ایران تلاش ها و فعالیت های زیادی برای دست یابی به جایگاهی شایسته انجام داده اند، لازم است در این زمینه تحقیقات جامع و مفیدی صورت گیرد. هما روستا نیز به عنوان یکی از بازیگران مهم زن تئاتر و سینمای ایران که در زمینه ی بازیگری و کارگردانی تجربیات زیادی را از سر گذرانده است و هیچ گاه در مورد وی پژوهشی جدی و مستقل صورت نگرفته است، بخش مهمی از این تحقیق را به خود اختصاص داده است.

سؤالات تحقیق

- زنان بازیگر تئاتر ایران از چه زمانی وارد تئاتر شدند و چه مراحل را طی کردند؟
- برخورد اجتماع با حضور زنان در تئاتر چگونه بوده است؟
- هما روستا چگونه و در چه شرایطی بازیگری را آغاز کرد؟

- اوضاع اجتماعی در زمان آغاز به کار وی و ادامه ی کار وی چگونه بوده است؟
- آیا می توان از مؤلفه های خاص بازیگری هما روستا نام برد؟ این مؤلفه ها چه هستند؟
- مراحل مختلف کاری که خانم روستا طی کرده چه بوده اند؟

فرضیات

- شروع حضور زنان در تئاتر ایران همراه با سختی ها و مخالفت های اجتماعی فراوانی بود.
- در ابتدا زنان غیر مسلمان در تئاتر ایران روی صحنه رفتند و به تدریج زنان مسلمان نیز توانستند بر موانع اجتماعی غلبه کنند و روی صحنه حضور پیدا کنند.
- مسائل سیاسی و اجتماعی در زمانی که خانم روستا به ایران بازگشت و آغاز به کار کرد، تأثیراتی بر زندگی، کارها و انتخاب های او گذاشت.
- هما روستا بازیگری است که بیش از تکنیک بر حس درونی خود تکیه می کند.

روش پژوهش

- این پژوهش براساس روش های ذیل انجام شده است:
- تحقیق کتابخانه ای با استفاده از کتاب ها، مجلات و مدارک در دسترس.
- تحقیق میدانی براساس گفت و گو با خانم هما روستا.
- تحقیق اینترنتی با استفاده از سایت های مربوطه.

کاربرد تحقیق

- این تحقیق می تواند برای پژوهشگران و علاقمندان به تاریخ تئاتر ایران به ویژه تئاتر زنان ایرانی مفید و قابل استفاده باشد. خصوصاً آن که زندگی و آثار یکی از این زنان در این پایان نامه مفصلاً مورد بحث قرار گرفته است.

آسیب شناسی منابع

منابع موجود بسیار پراکنده و نه چندان عمیق هستند که اکثراً پایان نامه های دانشجویی مربوط به این موضوع را دربرمی گیرند. همچنین هیچ تحقیق یا منبع موثقی درباره ی خانم روستا موجود نیست، علاوه بر آن منابع محدودی که موجود هستند دارای تناقضات زیادی می باشند.

موانع تحقیق

- کمبود و پراکندگی منابع.
- تناقضات موجود در منابع.
- کمبود زمان خانم روستا برای گفت و گو.

پیش از ورود به به متن اصلی برای روشن شدن و آمادگی ذهنی خواننده مقدمه ای کوتاه بر متن اصلی نگاشته شده است که در پی می آید:

موضوع نقش زنان در تئاتر ایران از آن دست موضوعاتی است که در نوشته ها و بحث های تاریخی یا انتقادی به جا یا بی جا و در قالب های مختلف از آن یاد می شود، نظرات مختلفی درباره ی آن داده می شود، بحث و جدل های زیادی حول آن شکل می گیرد و در نهایت باز موضوعی تازه و قابل بحث می ماند. در این میان آنچه مهم است یافتن زاویه ای دیگر در نظر افکندن به این موضوع است. نقش زنان در تئاتر به بسیاری از حوزه ها مربوط می شود و کسی که به دنبال چنین موضوعی می رود باید در ابتدا موقعیت و نگاه خود را در برخورد با آن مشخص کند. از آن جا که به اقتضای یک تحقیق دانشگاهی باید بعضی چهارچوب ها و قانونمندی های پژوهشی را رعایت کرد، این تحقیق نیز سعی دارد تا با استفاده از یک قالب تحقیقی مشخص با تقسیم بندی ها و بخش بندی های جزئی، سیر مشخصی را دنبال کند تا مخاطبان این متن بتوانند به راحتی سیر این تحقیق را پیگیری کنند و درباره ی آن قضاوت کنند یا از مطالب آن استفاده کنند.

در میان تحقیقاتی که در این موضوع صورت پذیرفته است دو گرایش کلی وجود دارد. اول گرایش تاریخی و کلی است و دوم بررسی و تحقیق موردی است. بر طبق آنچه در عنوان این تحقیق آمده، این

پژوهش در دسته ی دوم قرار می گیرد که در آن به زندگی و آثار یک بازیگر زن، خانم هما روستا، پرداخته شده است. در ابتدا قرار بر این بود تا تنها مقدمه ای کوتاه بر حضور زنان در تئاتر نگاشته شود و بعد به بخش اصلی پرداخته شود. اما هرچه پیش رفتیم راه فراخ تر و دامنه ی تحقیق گسترده تر شد تا آن جا که مقدمه ی کوتاه تبدیل به یک فصل مستقل شد. اکنون نگارنده می تواند ادعا کند که قطعاً این تحقیق بدون فصل اول ناقص می بود. چرا که این تحقیق بیش از آن که گرایشی تخصصی و تکنیکی به بازیگری داشته باشد به بازیگری زنان به عنوان پدیده ای اجتماعی، تاریخی و از همه مهمتر فرهنگی نظر داشته است. یعنی خانم هما روستا به دلیل موقعیت ویژه ی اجتماعی و سیاسی که در آن بزرگ شد و با آن درگیر بود، بیش از آن که به عنوان یک بازیگر مورد بررسی باشد، به عنوان یک بازیگر زن در جامعه ای مانند ایران در یک شرایط تاریخی و اجتماعی خاص و در یک شرایط خانوادگی خاص تر مورد بررسی قرار گرفته است. او ناخواسته در شرایطی به دنیا آمد و رشد کرد که مستقیماً تحت تأثیر جریان های بزرگ اجتماعی و سیاسی بود. همه ی اینها زمانی برای ما اهمیت بیشتری می یابد که در نظر بگیریم او به عنوان یک زن بازیگر در دورانی سخت، فی نفسه موضوع جالبی برای بررسی است چه برسد به آن که شرایط خانوادگی و سیاسی- اجتماعی او را نیز در نظر بگیریم. آن گاه مشخص می شود که چرا سرنوشت هما روستا برای درک شرایط اجتماعی، تاریخی و نیز حضور زنان در عرصه ی اجتماع و تئاتر، حائز اهمیت است.

در فصل اول تلاش شده است که نشان داده شود که اصولاً حضور زنان در عرصه ی اجتماع و به ویژه نمایش و تئاتر از کجا شروع شده و در طول تاریخ به چه صورت بوده است و چه تحولاتی را از سر گذارنده است. در واقع بخش دوم این تحقیق ادامه ی همان فصل اول است اما این بار تاریخ و سرنوشت زنان بازیگر در اجتماع از زبان یک زن بازیگر که حی و حاضر است روایت شده نه از زبان کتاب ها و اسناد تاریخی. از این رو می توان گفت که هر دو فصل کلی این تحقیق در یک راستا هستند، تنها در فصل دوم راوی تغییر کرده است.

طبق آنچه گفته شد فصل اول کاملاً به تاریخچه ی حضور زنان در تئاتر از ابتدا اختصاص دارد. در این فصل سعی شده است تا به اقتضای مدارک موجود و در حد وسع به تاریخ پر فراز و نشیب حضور زنان در تئاتر پرداخته شود. فصل دوم نیز کاملاً به هما روستا و زندگی و آثار او اختصاص دارد. گفت و گوی طولانی

به خانم روستا بسیاری از مسائل را برای نسلی که هیچ خاطره ای از دوران فعالیت های بازیگران زن در دهه ی ۴۰، ۵۰ و ۶۰ ندارند روشن می کند و البته سؤالات زیادی را نیز برمی انگیزد که خود می توانند دست مایه ی تحقیقات بعدی باشند.

نگارنده امیدوار است تا این تحقیق بتواند در فهم نقش و حضور زنان در تئاتر و اجتماع ایران به مخاطبان کمک نماید.

فصل اول

زنان در تئاتر ایران

۱-۱- حضور زنان در آیین ها و نمایش های ایرانی

۱-۱-۱- رقص

رقص نمایشی است که از سال های دور در جشن ها وجود داشته است. شاید بتوان رقص را اولین گریزگاهی دانست که زنان از دیرباز می توانستند برای ارضای حس نمایشگری خود از آن سود جویند. رقص یکی از جنبه های مراسم آئینی است که به شکل های مختلف و به مناسبت های مختلف در میان قوم های کهن برگزار می شد.

از تصاویر منقوش بر روی سفالینه های به دست آمده از دوران پیش از تاریخ می توان چنین نتیجه گرفت که رقص در ایران قدمتی طولانی دارد.

تصاویر رقص های انفرادی یا گروهی که بر ظروف باقی مانده از آن دوران به دست آمده اند نمایانگر مراسم و مناسباتی بوده اند که برای ستایشگری، پرستش، برپایی آئین و جشنی خاص و اهدای نذورات به درگاه ایزدان باستانی صورت می گرفته است. آن چه در بررسی این نگاره ها و نقوش بازمانده از آن دوران در این تحقیق اهمیت می یابد، حضور زنان رقصنده ای است که در این تصاویر به چشم می خورند و این نشانگر آن است که با وجود محدود بودن فعالیت زنان در عرصه های اجتماعی، رقص به عنوان هنری منحصر به فرد و دارای ظرافت به زنان به عنوان هنرمندانی که می توانستند به خوبی از عهده ی اجرای آن برآیند نیاز داشت. زنان به دلیل ساختار

فیزیکی بدنشان و قابلیت انعطاف پذیری بیشتر در ارائه ی انواع حرکاتی که انجام آنان توسط مردان چندان دلپذیر نبود توانستند از محبوبیت خاصی در دربار سلاطین و شاهان ایرانی برخوردار شوند تا جایی که پادشاهانی چون فتحعلی شاه و ناصرالدین شاه گروه های رقصنده ای را در دربار خود نگهداری می کردند که توسط اساتیدی سال ها به فراگیری و آموزش رقص و آواز مشغول بودند.

بسیاری از این رقص ها جنبه ی نمایشگری داشته است اما اطلاعات چندانی از آنها باقی نمانده است. نمونه ای از این رقص ها که جنبه ی نمایشی آن به وضوح قابل پیگیری است، رقص هایی است که « زنان در ستایش ناهید و در کنار معبد او می کرده اند برای درخواست آب و باران، که نوعی مصلا رفتن بوده، و برای جلب همراهیش برای زایش آسان، یا رقص دختران کنار دریاچه ی هامون که گفته اند هوشیدر از دختری که در آن شست و شو کند زائیده خواهد شد، و تا چند سال پیش بازی می شد.» (بیضایی، ۱۳۷۹، ص ۴۲)

نمونه ی دیگری که جنبه ی نمایشی در آن وضوح بیشتری دارد، «بازی سه نفری قدیمی است که هنوز هم شاید در دهی در مازندران بازی می شود و آن پایکوبی یک زن است و رقص های رقابت آمیز دو مرد که بنابر استنتاج، آن که این بازی را دیده یکی شوهر این زن است و یکی عاشق او.

دو مرد صورت خود را با صورتکی از پوست بز می پوشانند تا به حالت جنگل نشینان قدیم سر و رویی پر مو داشته باشند، دختر نیز پارچه ی سفید و نازکی به صورت بسته. دو مرد دو چماق و دو شمشیر چوبی به دو دست دارند و به کمر آنها چهار زنگوله آویخته است. این سه نفر در حلقه ی مردم و با آهنگ تند دهل و سرنا و فریاد تماشاگران و آهنگ پر سر و صدای زنگوله ها پایکوبی می کنند. پایکوبی ایشان بسیار بدوی و حرکات با شمشیر و فریاد و چماقشان جنگی و خشن است. عاشق خودش را به دختر نزدیک می کند و شوهر دختر به عاشق حمله می کند و